

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ТУРИЗМУ
ЦЕНТР ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ КНЛУ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ НАПН УКРАЇНИ ім. Г. С. КОСТЮКА

СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 ПСИХОЛОГІЯ

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ
ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ**

1 листопада 2024 року

Київ – 2024

Психологічна допомога в Україні: проблеми підготовки та професійної діяльності фахівців. Матеріали науково-практичної конференції, 1 листопада 2024 року. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2024. 176 с.

Матеріали конференції присвячені сучасним проблемам підготовки психологів-практиків та актуальним напрямам їх професійної діяльності

**Відповідальні редактори: Олександр ЗІНЧЕНКО
Наталія КУЧЕРОВСЬКА**

Матеріали друкуються в авторській редакції.

© Видавничий центр КНЛУ, 2024

Приділення уваги створенню комфортного робочого середовища та забезпечення балансу між роботою і особистим життям є ключовими аспектами для підтримки позитивного морально-психологічного клімату. Це допоможе зменшити стрес, підвищити задоволеність роботою та, в результаті, поліпшити продуктивність праці.

ЛІТЕРАТУРА

- Базалійська, Н. П., & Гук, А. В. (2016). Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі підприємства. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*, 21(2), 56–60.
- Базалійська, Н., & Микитюк, С. (2017). Удосконалення соціально-психологічного клімату на промисловому підприємстві. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*, 1(06), 24–31.

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОЦІВ

Ямборко О.Я.

*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

Науковий керівник: **Андрійчук І.П.**

*кандидат психологічних наук, доцент
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

Професійна діяльність на даному етапі розвитку суспільства займає чи не найперше місце у ієрархії мотивів особистості. Не буде новим сказати, що до однієї із найважливіших груп професійної діяльності належать професії системи «людина-людина». У період війни в Україні саме діяльність таких фахівців як військові відносяться до групи професій, що перебувають в постійному розвитку своєї компетентності та тісній взаємодії з оточуючим світом.

Грунтовне вивчення питань щодо психологічних чинників, які призводять до порушень професійної діяльності, погіршення фізичного самопочуття, а також зниження рівня захисту від професійних стресів є надзвичайно актуальним, оскільки саме ці фактори забезпечують високий рівень професіоналізму. Актуальності дослідженню додають і негативні наслідки професійного вигорання військових для результатів їх діяльності та співпраці з людьми з якими вони працюють.

Як зазначає О. Хайрулін (2015), професійне вигорання сьогодні – досить розповсюджене дисфункційно-особистісне явище, котрим уражені головним чином представники людинознавчих професій унаслідок

постійних надмірних вимог, що ставляться діловим довіллям до їхніх ресурсів, здібностей, характеру, персональної компетентності.

Аналіз наукової літератури дозволив з'ясувати, що окремі проблемні питання, пов'язані з вивченням впливу професійної діяльності на людину та її психологічний стан, розглядали українські дослідники (В. Москалець, 2012; О. Тімченко, 2010 та ін.) встановивши, що професійне вигорання є винятково небезпечним, тому негативно позначається на всіх аспектах життєдіяльності людини (соціальному, емоційному, інтелектуальному, фізіологічному), на її поведінці, а без відповідної профілактичної та корекційної роботи розвивається невпинно та швидко.

Професійне вигорання є динамічним процесом, який виникає і розвивається під впливом механізмів стресу та характеризується проходженням усіх трьох його фаз розвитку: 1) нервово (тривожне) напруження, що виникає внаслідок хронічної несприятливої психоемоційної атмосфери, підвищеної відповідальності; 2) резистенції (опору), що виявляється в тому, що людина намагається успішно відгородити себе від неприємних вражень, зовнішніх впливів; 3) виснаження – збідніння її психічних ресурсів і зниження психоемоційного тону, яке виникає через неефективність опору стресу. Кожна фаза має свої специфічні ознаки або симптоми, що свідчать про прогресування та загострення професійного вигорання.

Головними причинами психологічного стресу в бойовій ситуації є загроза життю, відповідальність за виконання завдання, недостатність та невизначеність інформації, що надходить, дефіцит часу при прийнятті рішення та здійсненні бойових дій, невідповідність рівня професійних навичок вимогам, що ставляться умовами бою перед особою, психологічна невідповідність до виконання конкретного завдання, недовіра до командування та фактори ізоляції. О. Думбрава (2020) зауважує, що військова діяльність належить до професій, які вимагають виконання службових обов'язків у екстремальних, напружених і стресових умовах. Виникнення синдрому вигорання є такою деформацією внутрішнього світу людини, яка не лише знижує її здатність до продуктивної праці, але також впливає на самореалізацію, психічне здоров'я і загальне задоволення життям. На думку О. Хайруліна (2015), професійне вигорання у військових виникає, коли внутрішні та зовнішні вимоги постійно перевищують наявні ресурси, що порушує їхню внутрішню рівновагу в управлінні власною діяльністю.

Аналізуючи матеріали, можна дійти висновку, що окрім суб'єктивних причин, які пов'язані із особистістю, існують об'єктивні причини психологічного стресу військових, що пов'язані з основними чинниками професійної діяльності військовослужбовців та діють постійно при виконанні ними відповідного типу завдань. Умовно їх доречно розподілити на три групи, зважаючи на причини формування і розвитку професійного вигорання як результату дії психологічного стресу при виконанні персоналом завдань професійної діяльності: чинники, що пов'язані з особливостями виду професійної діяльності; чинники,

що пов'язані з організаційними факторами; чинники, що пов'язані з індивідуальними характеристиками працівників. Безсумнівно, що пошук рішень проблем, які негативно впливають на професійну діяльність та емоційний стан військових, вимагає нового підходу до проблеми і створення засобів для запобігання та своєчасного усунення чинників професійного вигорання. Особливо важливо вивчити питання виникнення порушень працездатності в умовах війни, а також розробити психологічні рекомендації для профілактики синдрому професійного вигорання у військовослужбовців.

ЛІТЕРАТУРА

- Думбрава, О.П. (2020). Професійне вигорання офіцерів Збройних сил України як психологічна проблема. *Український психолого-педагогічний науковий збірник*, 19, 24–29.
- Хайрулін, О. М. (2015). *Психологія професійного вигорання військовослужбовців*. Тернопіль: ТНЕУ.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ІСТОРИЧНІ ТРАДИЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

<i>Бондаренко О. Ф.</i>	Теологічні витoki київської психологічної школи.	3
<i>Зінченко О. В.</i>	Підходи до інтерпретації феномену суб'єктності у вітчизняній психологічній науці . . .	5
<i>Кириленко В. Г.</i>	Історіогенез української психологічної думки про особистісний розвиток	7
<i>Косташ М. С.</i>	Категорія «розвиток особистості» в роботах українських психологів першої половини ХХ століття	9
<i>Микитенко А. В.</i>	Адаптація як чинник у мотивації навчальної діяльності учнів початкової школи: ретроспектива наукових поглядів	10
<i>Підчасов Є. В., Чепелєва Н. І.</i>	Місце і значення природнього експерименту у структурі широких експериментальних досліджень	12
<i>Турубарова А. В., Бобилєва Я. В., Федько С. Л.</i>	Гендерні стереотипи прояву агресії в європейських країнах та Україні	14
<i>Шпильова А. О.</i>	Культурно-орієнтований підхід в українській психології: історія та перспективи розвитку . . .	16
	Історія формування психологічної думки та освіти в Україні	18

СЕКЦІЯ 2. НАДБАННЯ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ПРАКТИКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

<i>Аль-Караді О.А.</i>	Психологічні концепції тривожності: огляд підходів	20
<i>Андрійчук І. П., Гніздох Т. Р.</i>	Особливості емоційної саморегуляції у підлітковому віці	22
<i>Бабатіна С. І.</i>	Регуляторні параметри психічного здоров'я особистості	24
<i>Бобчинець Л. І.</i>	Каламбуротерапія у навчанні	26
<i>Вишник О. О.</i>	Використання арт-терапії та цифрових технологій у процесі навчання та психологічної підтримки здобувачів початкової освіти	28

<i>Сидоренко К. К.</i>	Соціально-психологічні детермінанти формування материнської поведінки	105
<i>Слепо А. І.</i>	Професійні завдання психологів-практиків у контексті викликів війни	106
<i>Смоляк В. М., Данильчук В. М.</i>	Ізотерапія як метод психологічної допомоги для гармонізації стосунків подружжя, яке виховує дитину з розладами спектру аутизму. .	108
<i>Топорницька О. Ф.</i>	Особливості запровадження медіації у закладах освіти	110
<i>Хохліна О. П., Горбенко С. Л. Цимбал Ю. О.</i>	Ціннісні орієнтири як чинник життєстійкості людини в умовах воєнного стану	112
<i>Чиркова Т. І.</i>	Віктимність та віктимна поведінка: теоретичні аспекти та практичні виклики	114
<i>Чиханцова О. А.</i>	Сучасні проблеми віртуалізованого суспільства та роль практичного психолога в ньому	116
<i>Шкуренко В. Р.</i>	Життєстійкість як особистісний ресурс протидії негативним ситуаціям під час війни . .	117
<i>Юзьків М. Я.</i>	Емпіричне дослідження життєстійкості як прогностичного чиннику психологічного благополуччя військовослужбовців	120
<i>Якобчук І. Е.</i>	Створення психологічно безпечного середовища в команді	121
<i>Ямборко О. Я.</i>	Вплив стилю керівництва на морально-психологічний клімат колективу.	123
	Психологічні чинники професійного вигорання військовослужбовців	125

СЕКЦІЯ 3. СУЧАСНИЙ СТАН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ-ПРАКТИКІВ

<i>Берднікова О. О.</i>	Психологічні особливості підготовки керівників до ефективного управління проектами в бізнес-структурах	128
<i>Биковець Ю. С., Кошіль О. П.</i>	Підготовка психологів до формування рефлексії у підлітків: теоретичні основи та практичні підходи.	130
<i>Білохвостикова Є. О.</i>	Особливості навчальної мотивації студентів як чинник становлення майбутнього фахівця . .	132
<i>Ванда Н. В., Кулінченко О. С., Буковська В. М.</i>	Вдосконалення системи професійної підготовки психологів	134
<i>Власова-Чмерук О. М.</i>	Позитивна організаційна психологія – сучасний напрямок досліджень	136